

BESPREEKNOTITIE

Aan: PHO Economie en Leefomgeving

Van: Portefeuillehouder ruimte en wonen

Datum: 22 mei 2019

Onderwerp: Bespreeknotitie huisvesting arbeidsmigranten 22 mei 2019

Inleiding

In Nederland wordt structureel een steeds groter deel van de arbeid geleverd door werknemers uit andere EU-landen. Deze medewerkers worden meestal arbeidsmigranten genoemd. De werkzaamheden zijn vaak tijdelijk van aard. Gemiddeld verblijft een arbeidsmigrant tien maanden in Nederland. Een groeiend aandeel vestigt zich permanent. De huisvesting van arbeidsmigranten is een knelpunt. Er zijn te weinig bedden en bestaande bedden bevinden zich vaak op ongewenste locaties. In deze bespreeknotitie wordt teruggekeken op de afgelopen convenant-periode om iets te doen aan het tekort. Conclusie is dat het convenant niet heeft opgeleverd wat was beoogd. Het waarom wordt aan u gelaten om daar een oordeel over formuleren. Voorts wordt vooruit gekeken: de provincie wil samen met regio's een aanpak opzetten. In hoofdstuk 2 worden de elementen van de een aanpak langsgelopen. In hoofdstuk 3 het bestaande beleid van gemeenten en provincie weergegeven. In hoofdstuk 4 is de tijdelijk weergegeven van momenten waarop huisvesting arbeidsmigranten in regionaal verband is besproken in het portefeuillehouderoverleg van Holland Rijnland.

1 *Convenant 2014-2018*

Op basis van de nationale verklaring is in Holland Rijnland in 2014 een convenant afgesloten tussen huisvesters, werkgevers- en nemersvertegenwoordigers en overheden om 4.200 extra 'bedden' te realiseren voor 2018. Daarnaast was de ambitie om registratie, handhaving en beleid op orde te brengen. In 2018 is gebleken dat $\pm$ 1.400 bedden in het zicht van het ambassadeursteam zijn gerealiseerd.

Een ambassadeursteam -bestaand uit vertegenwoordigers van de convenantpartners- is in 2014 aangesteld als regiegroep om de voortgang aan te jagen. Het ambassadeursteam heeft in februari 2016 en mei 2018 aan het PHO gemeld dat de realisatie ver achter blijft bij de ambitie. Zij heeft daarbij aangegeven zelf te weinig invloed te hebben op de realisatie van extra bedden. De gemeenten is verzocht een meer proactieve houding aan te nemen ten aanzien van de opgave.

Het ambassadeursteam heeft aangeboden haar opdracht in te leveren. Gemeenten hebben toegezegd de inspanningen te intensiveren en het ambassadeursteam verzocht aan te blijven. Bij het einde van het convenant in december 2018 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen het ambassadeursteam en het Dagelijks bestuur van Holland Rijnland. Geconcludeerd werd dat voortzetting van het ambassadeursteam geen directe meerwaarde heeft voor het realiseren van meer huisvesting. Het ambassadeursteam heeft geen directe invloed op de uitvoering. Dat gebeurt meer op het schaalniveau van de gemeenten.

Huisvesters geven aan dat de behoefte aan bedden onveranderd groot is (3.500-5.000 bedden actueel tekort) en dringen aan op een nieuw regionaal convenant. Vraag is of gemeenten behoefte hebben aan een (sub-)regionale aanpak en zo ja, welke vorm deze dient te krijgen.

Provinciaal programma

Eind 2018 heeft provincie Zuid-Holland aangekondigd een provinciaal programma op de huisvesting arbeidsmigranten te willen voeren. Donderdag 17 januari 2019 is hiertoe een bestuurlijk overleg geweest met gedeputeerde Bom-Lemstra en gemeente Westland, Bodegraven-Reeuwijk en regio Holland Rijnland. Provincie wil een tweejarig programma starten om het aantal bedden voor arbeidsmigranten aanzienlijk te vergroten. Het programma wordt mogelijk in de vorm van pilots opgezet. In de pilots wordt aandacht besteed aan alle elementen van integrale aanpak langs de lijnen wonen, ruimtelijke ordening en economie: registratie, handhaving, politiek draagvlak, besluitvorming, vergunningen, huisvestingsvormen, provinciaal en gemeentelijk beleid. HLT en Kaag & Braassem hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in deelname aan een pilot.

Vervolg gezamenlijke gemeentelijke aanpak?

De portefeuillehouders hebben in het PHO van 30 januari 2019 kennis genomen van de uitkomst van het gesprek tussen het ambassadeursteam en het Dagelijks bestuur van Holland Rijnland. Ook is kennis genomen van het voorgenomen provinciale programma. De portefeuillehouders vinden het jammer dat het ambassadeursteam wordt opgeheven voordat is gesproken over de mogelijke voortgang van een gezamenlijke gemeentelijke aanpak. De doelstelling van het convenant is niet behaald. Naar aanleiding van het verzoek regionaal een discussie te voeren over (de mogelijke voortzetting van) een gezamenlijke gemeentelijke aanpak -eventueel op clusterniveau- is deze gespreknootitie opgesteld.

2 Onderdelen mogelijke aanpak huisvesting arbeidsmigranten

Gemeenten in de Duin- en Bollenstreek en Rijn- en Veenstreek hebben eigen beleid om huisvestingsinitiatieven te toetsen. De Leidse regio heeft geen specifiek beleid. De vraag is of (dit) beleid voldoende is of dat gemeenten meer proactief huisvesting mogelijk willen maken. Ook is het de vraag of gemeenten dat op eigen houtje doen, in subregionaal verband of dat de schaal van de regio of provincie nodig is. In dit hoofdstuk een opsomming van onderdelen die van belang zijn bij het beantwoorden van deze vragen.

Registratie en duidelijkheid over aantallen

Het is gemeenten duidelijk dat er arbeidsmigranten in de gemeente verblijven, maar arbeidsmigranten zijn niet allemaal geregistreerd in de BasisRegistratie Personen (BRP). Als de registratie op orde is:

- is er meer zicht op de aantallen arbeidsmigranten binnen de gemeente;
- levert het een gemeente meer inkomsten op (hogere uitkering uit het gemeentefonds of via toeristenbelasting).

Omdat niet duidelijk is hoeveel arbeidsmigranten in een gemeente verblijven, is het lastig om goed beleid te ontwikkelen. Verder is het voordeel van een goede registratie dat je meer informatie hebt over welke panden al dan niet (illegaal) bewoond zijn. Dat is nuttige informatie als je wilt handhaven. De provincie beoogd om in haar te starten programma huisvesting arbeidsmigranten duidelijkheid te krijgen over de aantallen arbeidsmigranten. De insteek die daarbij voor de hand ligt is om te onderzoeken of de registratie van arbeidsmigranten in de BRP verbeterd kan worden. In dit kader wordt als goed voorbeeld vaak de methodiek genoemd die gemeente Westland¹ hanteert. In eerder onderzoek (2017) uitgevoerd door Tympaan wordt het aantal arbeidsmigranten in regio Holland Rijnland geschat op 25.000 mensen. Het is van belang de huisvestingsvraag voor zowel Noord- als Zuid-Holland in beeld te hebben. Betrek aangrenzende gemeenten/regio's die van invloed zijn omdat er veel pendel naar toe plaats vindt (Schiphol/Haarlemmermeer en MRDH).

Gemeenschappelijke opgave

In elke gemeente wonen en werken arbeidsmigranten. Zij zijn niet enkel werkzaam in de land- en tuinbouw, maar werken ook in de logistiek, maakindustrie, installatietechniek, bouw, etc. Doordat er echter geen duidelijke cijfers zijn kunnen gemeenten zeggen: bij ons speelt dat probleem niet. Daar moeten we van af. Elke gemeente heeft op dit dossier een verantwoordelijkheid en zou een deel van de opgave voor haar rekening moeten nemen. De provincie beoogd in haar provinciale programma te onderzoeken hoe een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel gecreëerd kan worden.

Welke instrumenten hanteren we om elkaar aan de opgave te houden. Een taakstelling zoals bij vergunninghouders? Wie rekenen we tot de arbeidsmigranten? Ook buitenlandse studenten en expats?

Economisch vraagstuk

Bedrijven geven aan dat ze arbeidsmigranten in dienst hebben, vaak in honderdtallen. Er zijn geen Nederlanders die dit werk zouden kunnen of willen doen. Het is daarmee ook een economisch vraagstuk. De taskforce huisvesting arbeidsmigranten (een samenwerkingsverband van uitzendbureaus en

---

¹ De Westlandse-methode: arbeidsmigranten worden periodiek op de werkplek zelf ingeschreven in de BRP door een medewerker van de gemeente. De medewerker is daarbij aanwezig en legitimeert zich zelf. Gelijktijdig wordt een machtiging door de medewerker ondertekend dat de werkgever de medewerker uit mag schrijven wanneer de medewerker niet meer werkzaam is bij het bedrijf. Zo wordt voorkomen dat mensen die al 'in de bus naar huis zitten' niet meer kunnen worden uitgeschreven.

professionele huisvesters in regio Holland Rijnland) heeft becijferd dat de toegevoegde waarde van arbeidsmigranten voor de regionale economie € 500 miljoen EURO op jaarbasis is. Het actuele tekort aan 'bedden' in Nederland wordt geschat op 120.000, in regio Holland Rijnland tussen de 3.500 en 5.000.

Huisvestingsvormen

De huisvesting van arbeidsmigranten vindt grotendeels plaats via logiesgewijze verhuur door professionele huisvesters of uitzendbureaus. Dit gebeurt deels in bestaande en door transformatie nieuw gerealiseerde pensions en flexwoonvoorzieningen, deels op (onrendabele) recreatieparken en deels in reguliere woningen.

Reguliere woningmarkt

De reguliere woningmarkt is zeer krap. Er is een ernstig tekort aan woningen in de regio voor reguliere woningzoekenden. Veel uitzenders kopen goedkope particuliere eengezinswoningen. Dat betekent een nog kleiner aanbod voor reguliere woningzoekenden. Daarbij wordt het door omwonenden of politiek vaak ongewenst geacht dat arbeidsmigranten in reguliere woonwijken gehuisvest zijn. Als de druk op de woningmarkt te groot wordt en de kosten om arbeidsmigranten te huisvesten stijgt, dan wijken huisvesters uit naar gebieden waar de druk minder is. Dit brengt veel pendelstromen met zich mee en een toenemende druk op de woningmarkt op plekken waar de betreffende arbeidsmigranten niet werken.

Transformatie leegstaand bedrijfs- of maatschappelijk vastgoed

Er is een trend gaande dat professionele huisvesters grotere woon- of bedrijfsruimtes kopen om arbeidsmigranten te kunnen huisvesten. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van panden waar relatief weinig in geïnvesteerd hoeft te worden. Ook verzorgingshuizen die leeg komen te staan zijn mogelijk te gebruiken als onderkomen.

Omwonenden vinden grootschalige huisvestingsinitiatieven vaak ongewenst. Toch kunnen deze initiatieven -bij een juist gevolgd besluitvormingsproces, communicatie en afspraken over beheer- voorzien in een deel van de behoefte.

Flexbouw

Professionele huisvesters en uitzendbureaus geven zelf aan te willen investeren in tijdelijke huisvesting in vormen van flexbouw. Hiervan zijn al een aantal goede voorbeelden te vinden in de regio: de trampoline in Noordwijkerhout en Homeflex op industrieterrein Katwijkerbroek. Voor flexwonen is fysieke ruimte benodigd en voldoende tijd om de businesscase rendabel te maken. Binnen het bestemmingsplan kan maximaal 10 jaar vergund worden, wat vaak net te krap is voor een rendabel plaatje.

De vraag speelt of we werken aan een structurele opgave of dat we gebruik blijven maken van tijdelijke oplossingen (tijdelijke ontheffing van het bestemmingsplan of tijdelijke bouwwerken). Een permanente locatie en bouwwerk kan de bereidheid tot het doen van investeringen in duurzaamheid etc. vergroten. De provincie gaat in haar programma onderzoeken welke regels er gelden voor wonen en logies. Ook

wordt onderzocht of een bestemming 'flexwonen' of 'arbeidsmigranten' soelaas kan bieden.

Recreatieparken

Er is regionaal geen scherp beeld in hoeverre arbeidsmigranten op recreatieparken zijn gehuisvest. De onvolledige registratie is hier deels debet aan. Van die voorbeelden die bekend zijn, bestaat een verschillend beeld over de gewenstheid daarvan. In Nieuwkoop wordt een recreatiepark tot volle tevredenheid van gemeente en omwonenden door arbeidsmigranten bewoond. De gemeente wil de bestaande situatie legaliseren en uitbreiden. De provincie staat dit vooralsnog niet toe.

Op het boeren erf

Bij ondernemers lijkt de behoefte te bestaan om arbeidsmigranten op het eigen terrein te huisvesten. Dit roept vragen op: hoe zit het met de verrommeling van het landschap, het beheer en uitbuiting? Hoe houd je controle op dit soort vraagstukken? Verder creëer je met het huisvesten van arbeidsmigranten op eigen terrein mogelijk een nieuw verdienmodel. Het is de vraag of dit wenselijk is. Dit vraagt om een controle: betreft het huisvesting van arbeidsmigranten die bij het betreffende bedrijf werken? Aangeraden wordt -als hiervoor gekozen wordt- er heel voorzichtig mee te zijn. Ook omdat huisvesting bij bedrijven over het algemeen inhoud dat de huisvesting buiten BSD plaats vindt.

Handhaven en SNF-normering

Veel professionele huisvesters houden zich aan de minimumeisen zoals SNF² die hanteert voor locaties waar arbeidsmigranten zijn gehuisvest. Het SNF kan in overleg per gemeente overzichten leveren van panden waar volgens SNF-norm arbeidsmigranten zijn gehuisvest. SNF wil dan graag betrokken worden bij de handhavingsaanpak van de gemeente zodat ook niet SNF-gecertificeerde panden in beeld komen.

Er zijn meer vraagstukken die bij handhaving komen kijken: welke voorwaarden kun je qua vergunningen stellen? Wat moet je regelen in privaatrechtelijke overeenkomst over gebruik/verhuur grond t.b.v. tijdelijke huisvesting? Hoe realiseren we dat gemeenten arbeidsmigranten inschrijven in GBR. Welk (financieel) belang heeft de werkgever bij inschrijving in GBR? Kun je inschrijving GBR als voorwaarde stellen bij verhuurovereenkomst terrein of grond? Heffen we toeristenbelasting? Ideeën: in bestemmingsplan moet staan of er sprake is van short-stay of wonen. Bij wonen is inschrijving GBR verplicht. Bij kamerverhuur: handhaven op inschrijving GBR. Bij verkamering koopwoning kan dit door inschakeling hypotheekverstrekker of verzekeraar worden tegengegaan omdat de hypotheek/verzekering is afgegeven voor een woning, niet voor kamerverhuur.

Draagvlak/communicatie

---

² Stichting Normering Flexwonen. Zie: <https://www.normeringflexwonen.nl/de-norm/normen>

Het belang van goede communicatie en het krijgen van draagvlak bij de raad en de inwoners is bij het ontwikkelen van lokaal beleid en concrete huisvestingsinitiatieven van groot belang. Er kan veel worden geleerd van de ervaringen bij het COA in het traject van het zoeken naar locaties voor AZC's en noodopvanglocaties. Draagvlak kun je creëren: noodzaak arbeidsmigranten voor de lokale economie, het met elkaar samenleven en goed beheer (voorkomen of wegnemen van overlastsituaties: afval, geluid, etc). Het Nimby-effect laat locaties afvallen. We moeten iets aan de framing doen van het onderwerp door iets te doen met de negatieve beeldvorming of stigmatiserende werking van de term 'arbeidsmigranten'. Expats worden algemeen verwelkomd, arbeidsmigranten (net als vroeger gastarbeiders) niet.

Communicatie en timing zijn cruciaal, evenals wie communiceert. Laat partijen die belang hebben bij het realiseren van een huisvestingsvoorziening het voortouw nemen. Maak de initiatiefnemer verantwoordelijk voor communicatie met de omgeving; het organiseren van bewonersavonden, organiseren van draagvlak, het optreden als er problemen zijn. De gemeente faciliteert in dit proces. Maak zichtbaar wie de persoon achter de arbeidsmigrant is. Het helpt als je inzet op de economische aspecten: mensen moeten begrijpen waarom arbeidsmigranten hier zijn. De basis ligt voor een groot deel bij ons eigen consumentengedrag en daarmee de marktvraag: vandaag bestellen, morgen in huis. Arbeidsmigranten zorgen er voor.

Vaak is er vooraf angst voor overlast, zeker bij grotere locaties (Polenhotels). Voor grotere locaties (vanaf ± 100 bedden) is het beheer goed te organiseren. Voor kleinere locaties is dat lastiger omwille van de kosten.

3 **Beleid m.b.t. huisvesting arbeidsmigranten**

Gemeenten en provincie lijken andere oplossing te zoeken voor huisvesting: gemeenten buiten de bebouwde kom, provincie daarbinnen. Beleid verschilt per gemeente. In dit hoofdstuk kort opgesomd wat de huidige stand van zaken is.

Gemeentelijk beleid

Gedurende de convenant-periode hebben Katwijk, de Bollenstreek (Noordwijk(erhout) en HLT), Kaag en Braassem en Alphen aan den Rijn beleidsregels opgesteld voor de huisvesting arbeidsmigranten. Die van Katwijk en de Bollenstreek sluiten aan bij het ruimtelijk beleid van het GOM-gebied en de ISG Duin- en Bollenstreek. Gemeenten in de Leidse regio hebben geen specifiek beleid. Kort samengevat:

Overzicht	woongebied	bedrijventerrein	buitengebied	Glas-tuinbouw	recreatiepark	Nat uur
Duin- en Bollenstreek	Wel: in bestaande bouw zonder woonbestemming Niet: In centrumgebied woonkernen. Niet in flexwonen.	Niet, tenzij delen specifiek hiervoor zijn aangewen	Wel: in bestaand leegstaand agrarisch vastgoed. Niet: in flexbouw	n.v.t.	Niet toegestaan	n.v.t

Kaag en Braassem	Wel in bestaande bouw met maatwerk-procedure. Niet in flexwonen.	Wel: Tijdelijk (max. 10 jaar) in bestaande bouw of flexbouw aan rand bedrijventerrein	Wel: in bestaand leegstaand agrarisch vastgoed. Flexwonen enkel aanvullend op huisvesting in bestaand vastgoed.	Wel: tijdelijk (max. 10 jaar) in bestaand vastgoed bedrijf. Niet: in flexbouw	Niet toegestaan	Niet toegestaan
Alphen aan den Rijn: Wij bieden in onze gemeente ruimte voor voldoende huisvesting van arbeidsmigranten, waarbij zowel kleinschalige als grootschalige voorzieningen mogelijk zijn. Nadere regels zijn opgesteld voor vergunning-aanvragen.	Kleinschalige en niet bedrijfsmatige kamerverhuur vinden wij onder voorwaarden overal toelaatbaar. Bedrijfsmatige kamerverhuur moet individueel getoetst worden, waarbij afspraken worden gemaakt over goed beheer en contact met omwonenden. Het gebruik van grote woningen wordt onder voorwaarden toegestaan, mits SNF geldt.	Het gebruik van bedrijfs- of maatschappelijk vastgoed wordt onder voorwaarden toegestaan, mits SNF. Met de verhuurder worden afspraken gemaakt over de contacten met bewoners en het afhandelen van klachten.	Huisvesting van arbeidsmigranten of werknemers op het agrarisch bedrijf is alleen mogelijk in combinatie met de agrarische activiteit, daarnaast moet de huisvesting minimaal voldoen aan de SNF-normering die op het moment van de aanvraag geldt.	n.v.t.	huisvesting van arbeidsmigranten op recreatie- en kampeerterrinen is ongewenst	n.v.t

Provinciaal beleid

In haar omgevingsbeleid schrijft de provincie het volgende over huisvesting arbeidsmigranten: De provincie wil de brede problematiek van de arbeidsmigranten agenderen en daarbij inzetten op een integrale benadering (economie, wonen, ruimte en mobiliteit) - Groeiende economie, toenemende vraag naar arbeidsmigranten - Arbeidsmigranten gaan daar werken, waar de huisvesting goed geregeld is. - Schrijnende huisvestingssituaties worden niet (adequaat) aangepakt en er is onduidelijkheid over de opgave: hoeveel arbeidsmigranten moeten worden gehuisvest, ook rekening houdend met de toenemende vraag van het bedrijfsleven en het feit dat een deel van de arbeidsmigranten nu slecht of illegaal (bijv. op een recreatieterrein) gehuisvest is. - Arbeidsmigranten maken vaak lange verkeersbewegingen tussen hun werk- en woonplaats en belasten daardoor het wegennet. Bij een integrale benadering denken we aan: - Bij besluitvorming over aanleg van bedrijventerreinen of realisatie infrastructuur projecten ook de vraag betrekken of hier arbeidsmigranten voor worden ingezet, waar ze worden gehuisvest en wat dat betekent voor de verkeersbewegingen - Samen met het bedrijfsleven de behoefte aan arbeidsmigranten bepalen en nagaan hoe in die behoefte voorzien kan worden. Gemeenten, bedrijfsleven, corporaties en aanbieders van huisvesting kunnen hierin gezamenlijk optrekken om maatwerk te leveren. Er kan ook een verbinding worden gelegd met Flexwonen (huisvesting voor meerdere doelgroepen). Arbeidsmigranten die zich slechts voor kortere tijd in Nederland vestigen, zijn aangewezen op tijdelijke woonruimte in de vorm van short stay of logies in tijdelijke en permanente bouwwerken.

De provincie wil vanuit economische, ruimtelijke en wonen belangen komen tot verantwoorde en adequate huisvesting van arbeidsmigranten die aangewezen zijn op tijdelijke woonruimte.

- Economie: de provincie wil in overleg met het bedrijfsleven komen tot een inschatting van het aantal arbeidsmigranten dat nodig is voor goede economische ontwikkeling.
- Ruimte: de verordening ruimte kan op grond van de wet ook van toepassing worden verklaard op omgevingsvergunningen die worden verleend met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, ook wel genoemd de 'kruimelregeling'. Deze kruimelregeling is van toepassing op bestaande bebouwing, met uitzondering van kassen of vergelijkbare bebouwing. De uitzondering geldt ook voor agrarische bedrijfswoningen of bedrijfsgebouwen die in de op 11 oktober 2016 door de gemeente en de provincie vastgestelde Ruimtelijk-economische Strategie Westland zijn aangeduid in categorie 1 ten behoeve van de herstructureringsopgave. Bij nieuwbouw voor de huisvesting van arbeidsmigranten is de verordening van toepassing met uitzondering van tijdelijke huisvesting van maximaal drie maanden, om te voorzien in een piekbehoefte. Bij nieuwbouw is het van belang de uitgangspunten van ruimtelijke kwaliteit in acht te nemen en ervoor te zorgen dat de huisvesting geen belemmering vormt voor de (agrarische) bedrijfsvoering in de omgeving.
- Wonen: aan de samenwerkende gemeenten vraagt de provincie om in hun regionale woonvisie inzicht te geven in de geraamde behoefte aan logiesplekken, het aantal reeds beschikbare logiesplekken, het aantal te ontwikkelen logiesplekken en de manier waarop de gemeenten deze behoefte aan logiesplekken ruimtelijk binnen en buiten bestaand stads- en dorpsgebied willen faciliteren. Door dit inzicht samen met het plaatselijk bedrijfsleven te ontwikkelen ontstaat een meerwaarde. De gemeenten kunnen bij de raming van de behoefte aan logiesplekken per regio gebruik maken van de provinciale raming van de behoefte en dienen bij het ruimtelijk faciliteren rekening te houden met het provinciaal ruimtelijk beleid. Arbeidsmigranten die zich permanent vestigen zijn aan aangewezen op reguliere woonruimte. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de logiesplekken niet tot de woningvoorraad van de gemeenten worden gerekend; dit betekent dat deze plekken niet meetellen bij de door de provincie toegestane woningbouw.

De provincie vraagt ten behoeve van het op te stellen provinciale programma aan gemeenten te melden waar belemmeringen worden ervaren met provinciaal beleid.

Concept-akkoord gedeputeerde staten provincie Zuid-Holland (mei 2019)

Ten aanzien van het vraagstuk arbeidsmigranten constateren we enerzijds dat we als medeoverheden alles in het werk moeten stellen om vacatures op te vullen door mensen met een uitkering. Primair ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten en het UWV. De provincie kan een faciliterende rol spelen om vraag en aanbod op regionaal niveau bij elkaar te brengen. Anderzijds erkennen we, dat daarnaast in specifieke sectoren de behoefte bestaat om (tijdelijk) arbeidsmigranten in te zetten.

Op bedrijventerreinen wordt vaak gezocht naar huisvesting voor arbeidsmigranten. Gemeenten en bedrijven hebben een verantwoordelijkheid voor adequate huisvesting. (zie thema economie). Uit de lopende pilot met Rijk en gemeenten, t.a.v. huisvesting arbeidsmigranten, zijn wij bereid om ons instrumentarium en regelgeving waar nodig aan te passen. Bedrijfsleven staat ook aan de lat als het gaat om draagvlak in de omgeving te creëren. Op dit thema is er ook een vraagstuk huisvesting rond om recreatieparken. Recreatieparken zijn in de provincie sowieso een punt van aandacht. De aanpak van recreatieparken is maatwerk, hiervoor doen we onderzoek per park en zal gekeken worden welke maatregelen nodig zijn. Daar waar provincie en gemeente een keuze maken voor overgang naar permanente bewoning moeten afspraken gemaakt worden over hun overige woningbouw opgaven en over een bijdrage aan de kosten ten aanzien van infrastructurele voorzieningen. We sluiten hierbij aan bij het landelijke onderzoek (Rijk en provincies) en maken gebruik bij de kennis die hierbij wordt opgedaan.

4 Tijdelijk bespreking huisvesting arbeidsmigranten in Holland Rijnland-verband

In de afgelopen jaren is huisvesting arbeidsmigranten meermaals besproken in het portefeuillehouderoverleg Economie en Leefomgeving van Holland Rijnland. In dit hoofdstuk op hoofdlijnen een weergave van de besproken aandachtspunten.

2009

Het vraagstuk van huisvesting van EU-arbeidsmigranten is niet nieuw voor regio Holland Rijnland. Al in 2009 besprak het PHO de problematiek en werden afspraken gemaakt om tot verbetering te komen. Toch is er nog onvoldoende resultaat geboekt. Mogelijk was de tijd er toch nog niet helemaal rijp voor. Misschien waren er andere redenen. Feit is dat sindsdien het kabinet het vraagstuk nadrukkelijk op de agenda heeft geplaatst en de regio oproept om de juiste maatregelen te nemen. Ook de regionale economie vraagt erom dat er op korte termijn meer én betere huisvesting komt voor arbeidsmigranten.

2012

Op 28 maart 2012 is door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en een aantal landelijke organisaties van gemeenten, woningcorporaties, werkgevers en werknemers de nationale verklaring huisvesting van EU-arbeidsmigranten ondertekend. Minister Spies vraagt onze regio om zo mogelijk nog voor het einde van 2012 tot concrete bestuurlijke afspraken te komen tussen gemeenten, werkgevers en huisvesters.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft Holland Rijnland in april 2012 gevraagd om het voortouw te nemen bij het maken van een regionaal kader over de huisvesting van arbeidsmigranten. Dat moest leiden tot concrete afspraken op gemeentelijk niveau. De rol van Holland Rijnland is medewerking te verlenen aan een verzoek van de minister aan de regio.

Op 3 oktober 2012 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bestuurlijke miniconferentie georganiseerd. Doel van de bijeenkomst was het probleem van stagnatie bij huisvestingsproductie voor tijdelijke arbeidsmigranten op de kaart te zetten en traaglopende regio's te stimuleren. Hiermee wilde BZK bereiken dat in de regio's alles op alles wordt gezet om voor eind 2012 tot concrete afspraken te komen. om de problematiek.

2013

Holland Rijnland heeft twee regioconferenties georganiseerd: op 23 november 2012 en op 22 april 2013. De bijeenkomst op 23 november is vooral gebruikt om te inventariseren wat de gemeenschappelijke ambities waren en om te ervaren dat er inmiddels in het land al veel geslaagde voorbeelden zijn die tot fatsoenlijke (tijdelijke) huisvesting kunnen leiden. De inzet was om tijdens een tweede bijeenkomst in maart 2013 te komen tot concrete bestuurlijke afspraken. Op de werkconferentie in april 2013 bleken met name de gemeenten niet bereid een voorliggende convenant te tekenen met de werkgevers, huisvesters en belangenorganisaties van arbeidsmigranten, omdat deze niet meer bevatte dan goede voornemens om samen te werken. De gemeenten hebben ervoor gekozen liever met concrete voorstellen te komen. Daarom is na deze conferentie een ambtelijke tripartiet werkgroep opgericht, die in opdracht van het ambassadeursteam een Beleidskader en een Convenant hebben opgesteld. Een ambassadeursteam is ingericht bestaande uit vertegenwoordigers van alle betrokken partijen. Het ambassadeursteam heeft de documenten vastgesteld voor regionale en gemeentelijke besluitvorming.

Op 1 oktober 2013 heeft de Minister van BiZa een brief aan de Tweede Kamer gestuurd, waarin hij stelt dat er grote zorgen zijn over de voortgang in regio Holland Rijnland op dit dossier. De minister bepleit dat de partijen in Holland Rijnland (gemeenten, werkgevers, huisvesters en arbeidsmigrantenplatform) voor 2014 tot afspraken komen.

PHO 6-11-2013

In het PHO van 6 november 2013 hebben alle portefeuillehouders besloten om hun colleges het advies te geven het Convenant en de Richtlijnen Huisvesting Arbeidsmigranten vast te stellen en te ondertekenen. Dit moest leiden tot concrete afspraken op gemeentelijk niveau. Twaalf gemeenten hebben de Richtlijnen en het Convenant vastgesteld. Noordwijk heeft besloten het Convenant niet te tekenen en de Richtlijnen niet te onderschrijven. Lisse heeft het Convenant nog niet besproken in het College.

PHO 14-5-2014

Besloten is om de taken in het Convenant gezamenlijk uit te voeren, de werkgroep huisvesting arbeidsmigranten aan te wijzen als trekker en de gemeenten te adviseren een portefeuillehouder en ambtelijk aanspreekpunt arbeidsmigranten te benoemen.

27-6-2014 Ondertekening convenant

Op 27 juni 2014 hebben de gemeenten, vertegenwoordigers van uitzendbureaus, commerciële huisvesters, LTO Noord en de woningcorporaties het Convenant Huisvesting Arbeidsmigranten Holland Rijnland getekend.

Na het PHO van 14 mei 2014 heeft het ambassadeursteam een kopgroep in het leven geroepen, bestuurlijk en ambtelijk, die als vliegwiel moet gaan functioneren voor het tot stand brengen van huisvesting voor arbeidsmigranten. Van deze kopgroep zijn lid: de gemeenten Alphen aan den Rijn, Katwijk, Nieuwkoop, Noordwijkerhout en Kaag en Braassem. De gemeente Katwijk heeft ter ondersteuning van het ambassadeursteam en de kopgroep én als coördinator van de gemeentelijke inspanning in de regio sinds zomer 2013 een medewerker vrij gemaakt. De gemeente Kaag en Braassem heeft de medewerker na een jaar regionale taken op dit dossier, sinds maart 2014 weer andere taken gegeven.

PHO 1-10-2014

In het PHO van 1 oktober 2014 hebben de gemeenten besloten om Katwijk te vragen om de regionale inzet voort te zetten en om deze regionale coördinator mede te financieren.

PHO 20 mei 2015

Op voorspraak van het ambassadeursteam is besloten de gemeenten te adviseren de inschrijving van arbeidsmigranten te organiseren volgens de methode van de gemeente Westland. Gemeenten hebben wel enige twijfel of de methode Westland in Holland Rijnland net zo goed gaat werken als in het Westland, gezien de veel grotere versnippering van het veld: meer werkgevers met minder arbeidsmigranten en arbeidsmigranten, die wonen in een andere gemeente dan waar zij werken. Leiden gaf voorts aan dat zij prioriteit geeft aan studentenhuisvesting. Voorzitter roept op in ieder geval bestuurlijk attent te blijven op dit thema.

PHO 17-2-2016 Themasessie huisvesting arbeidsmigranten

Het ambassadeursteam heeft het PHO een brandbrief gestuurd over de magere voortgang op het dossier, en vraagt het PHO nadrukkelijk of de gemeenten nog wel achter het convenant staan. Zo niet, dan biedt het ambassadeursteam haar ontslag aan. Gemeenten geven aan door te willen met uitvoering van het convenant.

PHO 30-5-2018

In een brief heeft het ambassadeursteam aangegeven dat de uitvoering van het convenant tot onvoldoende resultaten leidt. Zij roept de gemeenten op meer proactief te bewegen op het dossier en ook in de nieuwe bestuursperiode bestuurlijke vertegenwoordigers af te vaardigen naar het ambassadeursteam. De portefeuillehouders uit Hillegom en Kaag en Braassem stellen zich beschikbaar voor het ambassadeursteam.

20-12-2018 Gesprek ambassadeursteam – DB Holland Rijnland

Nu het convenant huisvesting arbeidsmigranten is beëindigd wil het Ambassadeursteam met haar bestuurlijk opdrachtgever bespreken op welke wijze

gemeenten verder gaan met het thema huisvesting arbeidsmigranten, en of het ambassadeursteam moet voortbestaan.

Provincie Zuid-Holland vraagt aan de regio zich te bezinnen op welke wijze huisvesting arbeidsmigranten verder opgepakt gaat worden. De gedeputeerde heeft de regionaal portefeuillehouder ruimte/wonen uitgenodigd voor een bestuurlijk overleg op 17 januari 2019. De provincie heeft aangegeven middelen beschikbaar te hebben om pilots uit te voeren. Het gaat dan om een pilot waar zowel vanuit de domeinen wonen, ruimtelijke ordening, economie en handhaving getest wordt wat de huisvestingsvraag is, en wat wel en niet werkt om huisvesting te realiseren. Aan regio Holland Rijnland zal de vraag gesteld worden of zij wil deelnemen aan een pilot en welke wensen er leven m.b.t. de pilot.

Geconcludeerd wordt dat voortzetting van het ambassadeursteam geen directe meerwaarde heeft voor het realiseren van meer huisvesting. Het ambassadeursteam heeft geen directe invloed op de uitvoering. Dat gebeurt meer op het schaalniveau van de gemeenten. Het ambassadeursteam wordt bedankt voor de inzet de afgelopen jaren.

Aanwezigen spreken zich uit vóór deelname aan een pilot als daarmee financiële middelen beschikbaar komen om capaciteit bij gemeenten in te kunnen zetten.

PHO 30-1-2019

*donderdag 17 januari bestuurlijk overleg geweest met gedeputeerde Bom-Lemstra en gemeente Westland, Bodegraven-Reeuwijk en regio Holland Rijnland over huisvesting arbeidsmigranten. De provincie wil met geld van BZK (€ 4 ton) een tweejarig programma starten om het aantal bedden voor arbeidsmigranten aanzienlijk te vergroten. Programma wordt mogelijk in de vorm van pilots opgezet. In pilots aandacht voor alle elementen van integrale aanpak langs lijnen wonen, ruimtelijke ordening en economie: registratie, handhaving, politiek draagvlak, besluitvorming, vergunningen, huisvestingsvormen, provinciaal en gemeentelijk beleid. Met Hillegom en Kaag & Braassem gesproken, zij zijn geïnteresseerd in pilot. Met ambassadeursteam huisvesting arbeidsmigranten is gesproken. Geconcludeerd is dat het covenant is afgelopen. Het ambassadeursteam was te ver op afstand georganiseerd om invloed uit te kunnen oefenen op realisatie bedden. Daarom is besloten ambassadeursteam op te heffen. Nu wachten op voorstel provincie m.b.t. pilots. *Portefeuillehouders geven aan dat de doelstelling van het covenant niet is behaald. Het is dan voorbarig om te stoppen met het ambassadeursteam. Graag regionaal discussie over mogelijke voorzetting van een aanpak, eventueel op clusterniveau.**